

Job 1 (van 5) – de vragen van Job

- Lezing: Job 1:1-12

¹In het land Us woonde een man die Job heette. Hij was rechtschapen en onberispelijk, hij had ontzag voor God en meed het kwaad. ²Job had zeven zonen en drie dochters. ³Hij bezat zeventienduizend schapen en geiten, drieduizend kamelen, vijfhonderd span runderen, vijfhonderd ezels en een groot aantal slaven en slavinnen. Hij was de aanzienlijkste man van het Oosten. ⁴Zijn zonen hadden de gewoonte om de beurt een feest te geven, ieder in zijn eigen huis, en nodigden dan hun drie zussen uit om bij hen te komen eten en drinken. ⁵Wanneer zo'n feest voorbij was, liet Job zijn kinderen bij zich komen voor een reinigingsritueel. Hij stond dan 's ochtends vroeg op om voor elk van hen een offer te brengen, want hij dacht bij zichzelf: Misschien hebben mijn kinderen wel gezondigd en God in hun hart vervloekt. Job deed dit telkens weer.

⁶Op een dag kwamen de hemelbewoners hun opwachting maken bij de HEER, en ook de satan bevond zich onder hen. ⁷De HEER vroeg hem: 'Waar kom je vandaan?' Hij antwoordde: 'Ik heb rondgezworven en rondgedoold op aarde.' ⁸De HEER vroeg aan de satan: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad.' ⁹De satan antwoordde de HEER: 'Zou Job werkelijk zonder reden zoveel ontzag voor God hebben?' ¹⁰U beschermt hem immers, evenals zijn gezin en alles wat hem toebehoort. U hebt het werk dat hij doet gezegend, zodat zijn bezit zich steeds meer uitbreidt. ¹¹Maar als U uw hand naar hem uitstrekt en aantast wat hem toebehoort, zal hij U ongetwijfeld in uw gezicht vervloeken!' ¹²Toen zei de HEER tegen hem: 'Luister, met alles wat van hem is mag je doen wat je wilt, maar raak Job zelf niet aan.' Hierop vertrok de satan.

Preek

Lieve mensen,

Is Jezus het antwoord op alle vragen? Dat wordt wel eens gezegd: Jezus is het antwoord op alle vragen. En dan wordt natuurlijk niet bedoeld *alle* vragen. Vragen als 'hoe lang is een krokodil?' of een wiskundige opdracht. Zou wat wezen als Jezus het antwoord zou zijn op alle vragen. Dat zou je schoolwerk, zeker op een christelijke school, heel gemakkelijk maken. Maar het gaat natuurlijk om alle *existentiële* vragen. Over die vragen wordt beweerd, dat Jezus het antwoord daarop is. Gods antwoord. Maar is dat ook echt zo? Is Jezus het antwoord op alle vragen?

Afgelopen dinsdag had ik de laatste bijeenkomst van het seizoen met mijn begeleidingscommissie. En daar ging het er over dat in alles in de kerk en in mijn preken Jezus doorklinkt. Dat is in ieder geval mijn drijfveer. Jezus als de Zingeveer, die in jouw bestaan rust, ruimte en richting wil geven. Het gaat in de Waterpleinkerk om Hem! Maar is Hij daarmee het antwoord op al onze vragen?

Ik wil deze zomer een serie van vijf preken houden over Job. Ik ben aan het lezen in dit boekje (laten zien: *de kwestie Job*). Geschreven door Dirk de Bree, onder andere bekend van de podcast 'eerst dit' en ook spreker op de zomerconferentie van 'New Wine', die afgelopen vrijdag begonnen is. En met een mooi interview in het Nederlands Dagblad van dit weekend. Het is een prachtig en indringend boekje, waar ik voor de structuur, maar ook voor de inhoud van deze serie ga putten. En deze eerste preek gaat over 'de vragen van Job'.

Slide: De vragen van Job

Als drama al een kunstvorm was geweest in het oude Nabije Oosten, dan zou het boek Job een geweldig script zijn voor een toneelstuk. Het begint met die raadselachtige, maar ook overweldigende openingsscène. Hemelse taferelen.

Is het echt zo gegaan? We weten het niet. Job is wijsheidsliteratuur, een boek dat je vooral moet lezen vanwege de lessen die je er uit kunt trekken. Maar het blijft wel intrigerend. Een bijzonder Godsbeeld of beeld van het wereldbestuur komt er in het boek Job naar boven: een raadsvergadering van de wereldraad. God op de troon en de hemelbewoners daar omheen. Ook satan maakt zijn opwachting. Er volgt een bijzonder gesprek.

Niet voor niets is God trots op Job. Want Job is wel een a-typische gelovige. In de geschiedenis van Israël zie je toch altijd het tegenovergestelde. Als het *slecht* met het volk gaat. Dán gaan ze de Heer aanroepen en willen ze wel geloven. Maar als er voorspoed is en geen vuiltje aan de lucht. Dan ben je juist geneigd om God te vergeten. Je kunt het wel zonder Hem. Je ervaart dat ook in je eigen leven en in onze maatschappij. *Nood* leert bidden. Maar het gebed verstomt al snel als het goed gaat. Niet bij Job! En dus is God trots op zijn kind, op Job.

Satan daagt God uit. Gaat het echt zo? Dit is in ieder geval hoe de mens in de Bijbelse tijd het ervaart. Een strijd tussen God en Satan is er wel degelijk. Op wereldniveau. Maar of het zo om jouw hart gaat? Bijna alsof het een spel is. Ik weet het niet. Maar nogmaals: het gaat om wat wij er van kunnen meenemen voor *ons* leven van elke dag.

Satan krijgt de vrijheid om het Job moeilijk te maken. Dat is wat satan wil. De boel door de war gooien. God dwarsbomen in zijn plannen om de wereld vrede te geven en heelheid. Op alle niveaus is dat wat satan wil. Wat God wil bereiken dwarsbomen. Dat zie je ook in het evangelie van Jezus overal. En ook hier in het leven van Job.

En dan komt er allerlei rampspoed. Hoe reageert Job? Hoe reageer jij? Als je leven niet gaat zoals je zou willen? Als je leven anders gaat dan je bidt zelfs? Als je voor je gevoel het *tegendeel* van verhoring ontvangt?

Job reageert als volgt:

Slide: ²⁰Toen stond Job op, hij scheurde zijn kleren, schoor zijn hoofd kaal en wierp zich ter aarde. ²¹En hij zei: 'Naakt ben ik uit de schoot van mijn moeder gekomen, naakt zal ik tot de aarde terugkeren. De HEER heeft gegeven, de HEER heeft genomen, de naam van de HEER zij geprezen.' ²²Ondanks alles zondigde Job niet en maakte hij God geen enkel verwijt. (Job 1)

Als ik vroeger op catechisatie vragen en antwoorden uit mijn hoofd moest leren. Of psalmversjes ben buiten leerde en moest zingen op maandag voor een cijfer. En je vroeg je af waarom. Dan werd er regelmatig verwezen naar de concentratiekampen in de Tweede Wereldoorlog. Daar konden de mensen dan geen bijbeltje meenemen. Maar dan wisten ze gelukkig nog heel veel uit hun hoofd. En dat konden ze zich dan te binnen brengen. En dat is mooi. De woorden uit je hoofd landen dan in je hart.

Maar zo klinkt het hier bij Job ook een beetje. Als je zoiets heftigs meemaakt. Je raakt *alles* kwijt. En dan toch bijna gelaten je geloof belijden. Het klinkt meer als een van buiten geleerd riedeltje dan een

geloofsbelijdenis van diep uit zijn hart. Deze overgave komt te snel en lijkt daarmee te oppervlakkig. Hoe mooi het geloof van Job ook is, hier wordt de kern nog niet geraakt. De diepe worsteling komt nog. Dan komt naar boven wat in Jobs hart leeft.

Want als hij ook nog ziek wordt en zijn vrouw gaat tegenover hem staan. Dan nog klinkt die belijdenis. Maar hij looft God niet meer. Nee, dan begint Job te vragen. En te klagen. En daar zie je Jobs hart. En het is geweldig dat dit in de Bijbel staat. Ook dit wordt ons aangereikt in Gods Woord. Naast dat ik vroeger dingen uit mijn hoofd moest leren was er nog een aantal opvallende dingen.

Je mocht niet *klagen*. 'we hebben niets te klagen', zo klonk het dan vermanend. Of dat gezegde: *niet klagen maar dragen en bidden om kracht*. Je mocht vaak ook niet *vragen*. Ik weet nog wel catechisaties, waarin vragers de mond werd gesnoerd. Sommige vragen mocht je echt niet stellen. Bij waarheden: dat is nu eenmaal zo. Of bij gewoontes of gebruiken in de kerk: dat doen we altijd al zo. En nu je mond houden, want we moeten verder met de stof. Ik weet nog wel dat een collega van mij durfde te schrijven over vrouw en ambt. En dat alleen al het verkennen van de grenzen werd aangevallen als ongereformeerd.

Maar bij Job komt zijn hart naar buiten in klachten. Hij vervloekt zelfs zijn geboortedag (hoofdstuk 3). Stelt vragen aan God of Hij echt wel een vergevende God is (hoofdstuk 7). Dan twijfel je aan het *wezen* van God. Hij stelt de waarom-vraag. Begrijpt niet wat hem allemaal overkomt. Hij worstelt met God en met zijn leven en komt er niet uit. Mogen die vragen gesteld worden? Mag je God ter verantwoording roepen? Zijn vrienden, waar we het later nog over gaan hebben, roepen Job tot de orde. Je gaat je boekje te buiten!!

Terwijl Jobs vragen de kern raken. En de kern ook naar boven roepen. Ik hoop van harte dat de Waterpleinkerk ruimte biedt voor vragen en klagen. Daar streef ik ook naar. Ruimte om te zoeken, te worstelen, niet te weten en diep te dwalen. We laten je daarin niet alleen. Maar we geven wel de ruimte. Dat is mijn droom. Ook op basis van het boek Job. Juist in zijn vragen en worsteling komt zijn geloof naar buiten. Zijn verlangen om God niet kwijt te raken, terwijl Job God op dat moment niet kan vinden. Stel je ongemakkelijke vragen, uit je oncomfortable klachten. Job is een boek dat ruimte schept. Een mens zoals wij. Maar zo zoekend. Zo zoekend. Eerst klonken nog wel ferme woorden. Een stevige geloofsbelijdenis. Maar allengs komen er barsten in het bastion. En houdt de onrust huis.

Het is mooi dat Job die vragen stelt. En als mensen in de kerk vragen stellen. Je neemt God en het leven dan serieus. Je laat het geloof niet gelaten van je afglijden.

En de antwoorden dan? Moeten we in de kerk dan ook niet antwoorden? Nou, in ieder geval niet te snel. In het boek Job komt God pas in hoofdstuk 38, dus *nét* voor het einde, aan het woord. Tot die tijd zwijgt God en blijven antwoorden uit. En ook dan geeft Hij niet meteen de antwoorden die je verwacht. Of die je hoopt, misschien. Maar God zegt daar *wél*, dat Job juist over Hem heeft gesproken (41:7). God valt niet over een klacht of een vraag. Zelfs niet over een vervloeking. Als je het maar met Hem uitvecht.

Ik begon deze preek met de vraag: is Jezus het antwoord op alle vragen? Ik ga daar nog geen uitsluitsel over geven. Wat ik *wél* weet is dat bij Jezus alle vragen veilig zijn. En allemaal gesteld mogen worden. In het boek Job blijkt al dat God veel kan hebben van ons mensen. Boosheid, teleurstelling, opstandigheid, klachten en vragen. God komt niet met snelle antwoorden. Of met een doekje voor het bloeden. Nee, God wil met jou en mij de diepte in. Daar, waar de werkelijke

worsteling plaatsvindt. Waar het pijn doet en schuurt. Waar je hart niet overtuigd is. Daar wil God zijn. En naar je luisteren. En wellicht is Jezus het antwoord. Maar nu nog even niet. Nu mag je vragen. En klagen. En God laat niet los.

Amen